

А.Д. ЕЛЕКТРАНИ НА МАКЕДОНИЈА

ЛИСТА НА ПРОВЕРКА ЗА ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА ОБЕМОТ НА ОЦЕНКАТА НА ВЛИЈАНИЕТО
ВРЗ ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

ПРАШАЊА ЗА КАРАКТЕРИСТИКИТЕ НА ПРОЕКТОТ

**АКУМУЛАЦИЈА "ЛУКОВО ПОЛЕ" ,
ДОВОД НА КОРАБСКИ ВОДИ
и МХЕ "ЦРН КАМЕН"**

Скопје, Јуни 2014

Доставување на Листа за проверка за определување на обемот на оцената на влијанието врз животната средина, изготвена согласно Законот за животна средина на Република Македонија :

Барање за спроведување на проект :

1. Информации за инвеститорот

- Име на инвеститорот: А.Д ЕЛЕМ – “Електрани на Македонија”
- Поштенска адреса на седиштето: Дирекција на ЕЛЕМ
11 Октомври бр. 9
ПФ 16
Скопје, Македонија

- Податоци за контакт:
 - (i) телефон: + 389 (0) 2 31 49 148
 - (ii) факс: + 389 (0) 2 31 49 492
 - (iii) елек. пошта: biljana.stojkovska@elem.com.mk

- Име и презиме на назначено лице за контакт :

Г-ѓа Билјана Стојковска, Сектор за Развој и инвестиции , А.Д ЕЛЕМ

ЛИСТА НА ПРОВЕРКА ЗА ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА ОБЕМОТ НА ОБЖС: ПРАШАЊА ЗА КАРАКТЕРИСТИКИТЕ НА ПРОЕКТОТ

Бр.	Прашања што треба да се земат предвид во определувањето на обемот на ОБЖС	Да/Не/?	Кои карактеристики од проектното опкружување би можеле да бидат засегнати и како?	Дали постои веројатност ефектот да биде значаен? Зошто?
1. Дали изградбата, работењето или затворањето на проектот ќе содржи активности кои ќе предизвикаат физички промени на локалитетот (топографија, користење на земјиштето, промени во водните тела итн.)?				
1.1	Трајна или привремена промена на употребата на земјиштето, на земјишната покривка или на топографијата, вклучително и зголемувања во интензитетот на употреба на земјиштето?	Да	Се очекува трајна промена во моделот на користење на земјиштето	Да. Предложениот проект се очекува да направи трајна пренамена на земјиштето од земјоделско во индустриско на одредени делови.
1.2	Расчистување на постоечко земјиште, вегетација и градби?	Да	Расчистување на одредени делови на земјиштето со вегетација, но на ретки места за потреба на далеководна траса и одредени канали, со ниска еколошка чувствителност	Не. Големината на таквото расчистување ќе биде незначителна и компензирана
1.3	Создавање на нови употреби на земјиштето?	Да	Се очекува на одредени делови ново користење на земјиште кое од земјоделско и природно земјиште ќе се замени за индустриско	Да. Види 1.1
1.4	Предградежни испитувања, на пример ископ на дупки, тестирање на земјиштето?	Да	Ќе бидат потребни испитувања (ископ на дупки, и сл.) за да се добијат геомеханичките параметри на локацијата. Не се очекуваат промени на физичките карактеристики.	Не. Таквите испитувања ќе бидат ограничени и краткотрајни и нема да резултираат со каква било поголема физичка промена на локалитетот.
1.5	Градежни работи?	Да	Изградбата опфаќа инсталирање на опрема во проектното подрачје. На локацијата има и градежни машини. Градежната работна сила вклучува околу 100 лица.	Да. Овие ефекти ќе бидат во одреден временски период од 4 години и ограничени на подрачјето на коешто ќе се гради и инсталира опремата.

Бр.	Прашања што треба да се земат предвид во определувањето на обемот на ОВЖС	Да/Не/?	Кои карактеристики од проектното опкружување би можеле да бидат засегнати и како?	Дали постои веројатност ефектот да биде значаен? Зошто?
1.6	Работи на рушење?	Да	Во делот на старо позајмиште за камен	Не
1.7	Привремени локации што се користат за градежни работи или за сместување на градежни работници?	Да	Привремени промени во користењето на земјиштето во текот на градежните работи поради градежните зони, транспортни траси, итн.	Не. Овие ефекти ќе бидат краткотрајни и незначителни.
1.8	Надземни градби, објекти или земјени насипи кои вклучуваат линеарни, т.е должински конструкции (далноводи, телефонски водови, железничка инфраструктура, автопати), ископ на земја и пополнување со земја или ископи за објекти?	Да	Ископите ќе се ограничат и ќе бидат во функција само за Мавровскиот систем, преку ископ на канали и тунели во должина од 12,44 км. вкупно	Не. Се смета дека пејсажниот квалитет на подрачјето е со ниска чувствителност. Поширокиот предел вклучува одреден број на намени на земјиштето и појави наметнати од човекот.
1.9	Подземни работи кои вклучуваат рударски активности или изградба на тунел?	Да	Ќе бидат исклучиво за функција на Мавровскиот систем и нема да бидат подлабоки од 3 м.	Не
1.10	Работи на култивирање на неплодно земјиште?	Да	По изградбата ќе се применат НДТ за враќање на првобитна положба	Не
1.11	Копање со багер?	Да	Во текот на оперативната фаза ќе се користат големи и помали машини за ископ на канали за потребите на браната, каналите и тунелите.	Да, додека трае изградбата
1.12	Крајбрежни градби, на пр. сидови крај море, пристаништа?	Не		
1.13	Крајбрежни објекти?	Не		
1.14	Процеси на производство?	Да	Ќе се произведува ел. енергија за потребите на Р.М	Да. Ќе се намали емисијата на стакленичките гасови, ќе се намали потрошувачката на ел. енергија, користењето на дрвна маса за огрев и сл.

Бр.	Прашања што треба да се земат предвид во определувањето на обемот на ОВЖС	Да/Не/?	Кои карактеристики од проектното опкружување би можеле да бидат засегнати и како?	Дали постои веројатност ефектот да биде значаен? Зошто?
1.15	Објекти за складирање на стоки или материјали?	Да	Ќе има магацин за опрема, алати, гориво и сл.	Да. Ќе се превземат сите неопходни мерки за заштита и здравје на работниците и околината.
1.16	Постројки за третман или отстранување на цврст отпад или течни ефлуенти?	Не	Предвиден е план за управување на отпадот и истиот опфаќа ангажирање на фирми за управување на отпад	
1.17	Објекти за долгорочно сместување на работници?	Не		
1.18	Нов копнен, железнички или поморски сообраќај за време на изградбата или работењето?	Не		
1.19	Нова копнена, железничка, воздухопловна, водна или друга транспортна инфраструктура вклучувајќи и нови или изменети патишта и станици, пристаништа, аеродроми итн.?	Да	Подобрување само на пристапни патишта и локален пат до брана по кој и денес се движат возила на гранична полиција, А.Д ЕЛЕМ, НП Маврово и туристи	
1.20	Затворање или пренасочување на постоечки транспортни патишта или инфраструктура, што доведува до промени на движењата во сообраќајот?	Не		
1.21	Нови или пренасочени далноводи или цевководи?	Да	Ќе се направи паралелен вод на траса за ДВ со постоечкиот 35 кВ.	Се очекува зголемен обем на работа во период од најмногу 4-5 месеци.

Бр.	Прашања што треба да се земат предвид во определувањето на обемот на ОВЖС	Да/Не/?	Кои карактеристики од проектното опкружување би можеле да бидат засегнати и како?	Дали постои веројатност ефектот да биде значаен? Зошто?
1.22	Зафаќање на водите, изградба на брана, подводен канал, прегрупирање или други промени на хидрологијата на водотеците или аквиферите?	Да	Ќе се пренасочи мал дел од дополнителни 1,457 м3/сек. од Јадрански во Егејски слив, но се е во согласност со меѓународните Протоколи за води и домашната регулатива	Да, но се е во рамките на вкупно дозволени 8 м3/сек.
1.23	Премини преку водотеци?	Не		
1.24	Црпење или трансфери на вода од подземни или површински води?	Не		
1.25	Промени во водните тела или на површината на земјата кои влијаат врз одводот или истечните води?	Да	Ќе биде изградена акумулација во површина од околу 1,47 км2	Да, оваа површина ќе биде трајно потопена, но на истата не постојат значајни вредности од социјален аспект, биодиверзитет и културно историски вредности.
1.26	Транспорт на персонал или материјали за градба, работење или затворање на објект?	Да	Во текот на градежната фаза, ќе се јави пораст во транспортот на вработени, опрема и материјали до локацијата. Работната сила за изградба ја сочинуваат 100 лица. Времетраењето на изградбата е 4 години. Во текот на оперативната фаза, ќе има само транспортот на вработени исклучиво за одржување.	Да. Зголемениот транспорт во текот на градежната фаза ќе биде значаен. Во текот на оперативната фаза, зголемениот транспорт ќе биде незначителен.
1.27	Долгорочна демонстража или затворање на инсталација или работи на враќање во задоволителна состојба?	Не		
1.28	Тековна активност за време на затворањето којашто би можела да има влијание врз животната средина?	Не		

Бр.	Прашања што треба да се земат предвид во определу-вањето на обемот на ОВЖС	Да/Не/?	Кои карактеристики од проектното опкружување би можеле да бидат засегнати и како?	Дали постои веројатност ефектот да биде значаен? Зошто?
1.29	Прилив на луѓе во одредена област било привремено било трајно?	Не	Градежната работна сила веројатно ќе ја сочинуваат само околу 100 лица, од кои веројатно околу 10 ќе бидат од регионот.	Не. Градежните активности нема да предизвикаат прилив на луѓе во проектното подрачје.
1.30	Внесување на туѓи (надворешни) видови?	Не		
1.31	Губење на автохтони видови или генетска разновидност?	Не		
1.32	Некои други активности?	Не		

2. Дали при изградбата или работењето на проектот ќе се користат природни ресурси како што се земјиште, вода, материјали или енергија, а особено ресурси што не се обновливи или се оскудни?

2.1	Земјиште, особено неуредено или земјоделско земјиште?	Да	Ќе биде потребно земјиште со површина од 12, 44 км. за тунели и канали и површината која ќе биде под брана и акумулација, цирка 1,5 км ²	Да. Ќе се користи земјоделско земјиште.
2.2	Вода?	Да	Ќе се користи вода за производство на ел.енергија	Да. Искористувањето на водата потребна за проектот се смета за важен аспект и избор на оптимално решение.
2.3	Минерали?	Да	Шкрилец и каменест материјал	Да, но не претставува значително нарушување, бидејќи има природна ерозија на одредени делови во истото подрачје
2.4	Агрегати (песок, чакал, дробен камен)?	Да	Предвидено е да се користат вакви материјали при градежни активности	Не
2.5	Шуми и дрвја?	Да	Ќе има потреба од одредена сеча на дрвја, но за истата ќе биде под надзор на НП Маврово	Да, но ќе се примени проста и проширена репродукција
2.6	Енергенци, вклучително електрична енергија и горива?	Да	Ел.Енергија и Горива за возила и машини, CO ₂	Не

Бр.	Прашања што треба да се земат предвид во определувањето на обемот на ОВЖС	Да/Не/?	Кои карактеристики од проектното опкружување би можеле да бидат засегнати и како?	Дали постои веројатност ефектот да биде значаен? Зошто?
2.7	Други ресурси?	Да	Оксигенски апарати за заварување	Не

3. Дали проектот ќе опфати употреба, чување, транспорт, постапување со или производство на супстанции или материјали што би можеле да бидат штетни по здравјето на луѓето или по животната средина, или што би предизвикале загаженост во врска со реални или перцепирани ризици по здравјето на луѓето?

3.1	Дали проектот ќе опфати употреба на супстанции или материјали што се опасни или токсични по човековото здравје или животната средина (флора, фауна, водоснабдување)?	Да	Во текот на изградбата и работењето ќе се складираат и ќе се користат мали количини на хемикалии / опасни материјали. Тие веројатно ќе вклучуваат мали количини на боја, растворувачи и јаглеводороди.	Не. Складирањето и користењето на сите опасни материјали ќе биде во согласност со здравствените и безбедносните стандарди и најдобрите практики на управување. Сета работна сила ќе користи одобрена оперма за лична заштита. Во нормални услови на работа, не постои ризик за здравјето на луѓето.
3.2	Дали проектот ќе резултира со промени во појавата на болести или ќе ги засегне векторите на болеста (на пр. болести што се пренесуваат преку инсекти или вода)?	Не		
3.3	Дали проектот ќе има влијание врз добросостојбата на луѓето, на пример преку промена на животните услови?	Да	Проектот ќе биде за производство на ел. енергија и ќе се интегрира во постоечкиот Мавровски систем, кој работи во тој реон. Со ова ќе се конвенционалното гориво (јаглен) на државно ниво, што ќе резултира со пониски емисии во воздухот, а со тоа ќе се подобри квалитетот на воздухот во регионот, како и економски бенефити за овој регион.	Да, вработување на локално население

Бр.	Прашања што треба да се земат предвид во определувањето на обемот на ОВЖС	Да/Не/?	Кои карактеристики од проектното опкружување би можеле да бидат засегнати и како?	Дали постои веројатност ефектот да биде значаен? Зошто?
3.4	Дали постојат некои особено вулнерабилни групи на луѓе кои би можеле да бидат засегнати од проектот, на пр. болнички пациенти, стари лица?	Не		
3.5	Некои други причини?	Не		
4. Дали проектот ќе произведува цврст отпад за време на изградбата, работењето или затворањето на инсталацијата?				
4.1	Јаловина или рударски отпад?	Не		
4.2	Комунален отпад (отпад од домаќинства или комерцијален отпад)?	Да	Во текот на градежните активности / инсталирањето на опремата ќе се создава комунален и др. вид на отпад.	Не. Ќе се воспостави систем за управување со отпадот во текот на градежната и оперативната фаза.
4.3	Опасен или токсичен отпад (вклучувајќи и радиоактивен отпад)?	Да	Во текот на градежните активности / инсталирањето на опремата, ќе се создаваат релативно мали количини на опасен отпад. Од проектот нема да се создава радиоактивен отпад.	Не. Ќе се воспостави посебен систем за управување со опасниот отпад во текот на градежната фаза. Опасниот отпад ќе се сепарира и соодветно ќе се складира. Се смета дека капацитетот на постојните објекти за управување со отпад во околината е доволен за управување со количините на опасен отпад што ќе се создаваат.
4.4	Друг отпад од индустриски процеси?	Не		
4.5	Вишок на производи?	Не		
4.6	Мил од отпадни води или други видови мил од третман на ефлуент?	Да	Ќе се создава мил/ седимент од полнење и празнење на акумулацијата, но за истиот се превземени одредени технички решенија за негово отстранување	Не

Бр.	Прашања што треба да се земат предвид во определувањето на обемот на ОВЖС	Да/Не/?	Кои карактеристики од проектното опкружување би можеле да бидат засегнати и како?	Дали постои веројатност ефектот да биде значаен? Зошто?
4.7	Градежен шут или отпад од активности на рушење објекти?	Да	Во текот на градежната фаза / инсталирањето на опремата, ќе се создава одредена количина на градежен отпад и шут.	Не. Овој вид на отпад ќе се искористува повторно колку што е можно повеќе. Ќе се ангажира лиценцирана компанија за одлагање на преостанатиот градежен отпад и шут.
4.8	Вишок (излишни) машини или опрема?	Не		
4.9	Контаминирано земјиште или друг материјал?	Не		
4.10	Отпад од земјоделски активности?	Не		
4.11	Некој друг цврст отпад?	Да	Се очекува создавање на посебни типови отпад (пластика, кабли, шрафови, пакување, и сл.) во градежната фаза.	Не. Сите материјали што можат да се рециклираат ќе се селектираат и ќе се понудат на фирми за рециклажа.

5. Дали проектот ќе испушта загадувачки материи или некои опасни, токсични или штетни супстанции во воздухот?

5.1	Емисии од согорување на фосилни горива од стационарни или мобилни извори?	Не		
5.2	Емисии од производни процеси?	Да	Исклучиво од дробилици, но само прашина	Не
5.3	Емисии од постапки со материјали што вклучуваат чување или транспорт?	Да	Градежни машини, возила	Не
5.4	Емисии од градежни активности вклучувајќи ги погонот и опремата?	Да	Се очекуваат емисии во воздухот од издувни гасови од градежните / транспортните возила и механизацијата во текот на градежната фаза.	Не. Не се очекува значителен ефект поради краткотрајната природа на влијанијата.

Бр.	Прашања што треба да се земат предвид во определувањето на обемот на ОВЖС	Да/Не/?	Кои карактеристики од проектното опкружување би можеле да бидат засегнати и како?	Дали постои веројатност ефектот да биде значаен? Зошто?
5.5	Прашина или миризби од постапувањето со материјали вклучувајќи градежни материјали, отпадни води и отпад?	Да	Можна е појава на емисии од прашина во градежната фаза.	Не. Не се очекува значителен ефект поради краткотрајната природа на влијанијата. Ефектот ќе се контролира преку соодветно планирање и организирање на градежните активности и примена на одредени мерки за ублажување.
5.6	Емисии од инцинерација на отпад?	Не		
5.7	Емисии од горење на отпад на отворен простор (на пр. искинати материјали, градежен шут)?	Не		
5.8	Емисии од некои други извори?	Не		

6. Дали проектот ќе предизвика бучава и вибрации или ослободување на светлина, топлинска енергија или електромагнетни зрачења?

6.1	Од работењето на опремата, на пример мотори, вентилациска постројка, дробилки?	Да	Само додека траат градежните активности.	
6.2	Од индустриски или слични процеси?	Да	Во оперативна фаза	Да, но бучавата ќе биде од МХЕЦ Црн Камен и истата е со краток интензитет и краток период во годината (по потреба)
6.3	Од градежни работи или работи на рушење?	Да	Градежната механизација и опремата ќе создаваат бучава и вибрации.	Не
6.4	Од експлозии или натрупување?	Да	На одредени делници на патот и за потребите на проширување или ископ	Не
6.5	Од градежни активности или сообраќај во функција на работата?	Да	Сообраќајот при изградбата ќе создава бучава и вибрации.	Види точка 6.3

Бр.	Прашања што треба да се земат предвид во определувањето на обемот на ОВЖС	Да/Не/?	Кои карактеристики од проектното опкружување би можеле да бидат засегнати и како?	Дали постои веројатност ефектот да биде значаен? Зошто?
6.6	Од системи за осветлување или разладување?	Да	Во текот на фаза на изградба и во оперативна фаза на одредени локации	
6.7	Од извори на електромагнетно зрачење (да се земат предвид влијанијата врз блиската чувствителна опрема и врз луѓето)?	Не		
6.8	Од некои други извори?	Не		

7. Дали проектот ќе доведе до ризици од контаминација на земјиштето или водата од испуштања на загадувачки материи врз земјиштето или во површинските води, крајбрежните води или морето?

7.1	Од постапување со, чување, употреба или прелевање на опасни или токсични материјали?	Не		
7.2	Од испуштање на отпадни води или други ефлуенти (третирани или нетретирани) во вода или во земја?	Не		
7.3	Преку таложење на загадувачки материи емитирани во воздухот на земја или во вода?	Не		
7.4	Од некои други извори?	Не		
7.5	Дали постои ризик од долготрајна акумулација на загадувачки материи во животната средина од овие извори?	Не		

8. Дали постои ризик од несреќи за време на изградбата или работењето на проектот кои би можеле да влијаат врз човековото здравје или животната средина?

Бр.	Прашања што треба да се земат предвид во определувањето на обемот на ОВЖС	Да/Не/?	Кои карактеристики од проектното опкружување би можеле да бидат засегнати и како?	Дали постои веројатност ефектот да биде значаен? Зошто?
8.1	Од експлозии, прелевања, пожари итн; од чување, постапување со, употреба или производство на опасни или токсични супстанции?	Да	Постои ризик од пожар и експлозија поврзан со заварување на одредени водови и/или употреба на одредени супстанции и/или горива	Да. Последиците од ненамерен пожар / експлозија може да предизвика повреди и може да доведе до секундарен ефект на соседните објекти. Ќе се воспостави планирање на реакцијата, вклучувајќи пакет безбедносни мерки за да се надминат потенцијалните ризици и опасности во согласност со законските барања.
8.2	Од настани надвор од границите на вообичаената заштита на животната средина, на пр. откажување на системите за контрола на загадувањето?	Не		
8.3	Од некои други причини?	Не		
8.4	Дали проектот би можел да биде засегнат од природни катастрофи кои предизвикуваат штети врз животната средина (на пр. поплави, земјотреси, лизгање на земјиштето итн.)?	Не	Проектот е лоциран во подрачје со средна сеизмичка склоност. Нема веројатност од ризик за поплави, туку напротив ќе ги регулира поплавите и прелевањата на вода кои се причина за поплавите	Не. Процесите на проектирање и изградба ќе се спроведуваат според националните и меѓународните градежни прописи.

9. Дали проектот ќе доведе до социјални промени, како на пример во однос на демографијата, традиционалниот начин на живот, вработеноста?

9.1	Промени во големината, возраста, структурата на населението, социјалните групи итн?	Да	Се отвора можност за вработување и учество во изградба на самиот проект. Ќе се смени и подобри животот на граѓаните.	Да. Носи економски, и социолошки бенефити.

Бр.	Прашања што треба да се земат предвид во определувањето на обемот на ОВЖС	Да/Не/?	Кои карактеристики од проектното опкружување би можеле да бидат засегнати и како?	Дали постои веројатност ефектот да биде значаен? Зошто?
9.2	Преку преселба на луѓе или рушење на домови или населби или на објекти во населбите, на пример училишта, болници, социјални установи?	Не		
9.3	Преку населување на нови жители или создавање на нови населби?	Да	Види точка 9.1	
9.4	Преку упатување на поголеми барања до локалните установи или служби, на пример во врска со домувањето, образованието, здравството?	Да	Види точка 9.1	
9.5	Преку создавање нови работни места за време на изградбата или работењето или предизвикување појава на губење на работни места со последици по невработеноста и економијата?	Да	Види точка 9.1	
9.6	Некои други причини?	Не		

10. Дали постојат и други фактори што треба да се земат предвид како на пример последователниот развој којшто би можел да доведе до влијанија врз животната средина или до можност за кумулативни влијанија со други постоечки или планирани активности на локалитетот?

10.1	Дали проектот ќе доведе до притисок за последователен развој кој би можел да има значително влијание врз животната средина, како на пример поголем број живеалишта, нови патишта, нови помошни индустрии или установи итн.?	Да	Види точка 9.1	

Бр.	Прашања што треба да се земат предвид во определувањето на обемот на ОВЖС	Да/Не/?	Кои карактеристики од проектното опкружување би можеле да бидат засегнати и како?	Дали постои веројатност ефектот да биде значаен? Зошто?
10.2	Дали проектот ќе доведе до создавање на помошни установи или до развој поттикнат од проектот кои би можеле да имаат влијание врз животната средина, како на пример: • помошна инфраструктура (патишта, снабдување со електрична енергија, третман на отпад или отпадни води итн.) • изградба на живеалишта • екстрактивни индустриски дејности • дејности на снабдување • други?	Да	Види точка 9.1	
10.3	Дали проектот ќе доведе до грижа за локацијата по престанокот на работата на инсталацијата којашто би можела да има влијание врз животната средина?	Да	Ќе има потреба од континуирано одржување во оперативната фаза на проектот	
10.4	Дали проектот ќе постави преседан за идни случувања?	Не	Кумулативни визуелни ефекти веќе се присутни со постојниот систем и инфраструктурата за електрична енергија во ХЕС Маврово, Врбен, подстанција, далноводи, итн.	Да. Се смета дека во проектното подрачје постојат туристички или рекреативни содржини.
10.5	Дали проектот ќе има кумулативни ефекти поради близината до други постоечки или планирани проекти со слични влијанија?	Да	Види точка 9.1	